

מסורת הש"ס

חוץ מן הסולא. שהוא מוליא במסיקתן ובעיריתן: **שנעקרו בגושיהן**. עם הקרקע שסביבותיהן שיכולין לחיות על ידו פטורין מן הערלה כדמתן (פרעה פ"א מ"ג) אילן שנעקר והקלט עמו אם יוכל לחיות פטור ואם לאו חיוב: **ולאחר שלש**. כלומר אפילו נעקרו בגושיהן לא שנו דיחולקו אלא לאחר שלש שנים ששטפן הגדר שאילו נטעין מתחלה בעל הקרקע בלא גושיהן כבר יאלו נכשיו מללל הערלה דהשתא לא מהני ליה גושיהן דבעל היתום מדי לאחר שלש: **אבל בתוך שלש**. גושיהן דבעל היתום הוא דקשרי לכו והכל שלו: **הוא קטיני**. הוא זיתים דקין ולא היה להן כל זרענה מותיהו סילקא וירקא: **לריבא רבא**. שאם לא פרעה ר' יוחנן לא היינו אומרים אה אה: **מסבא**. המקבל. למתנה: **משאר**. מחלה כל המבואה ואח"כ נותן לו לכרי חלקו וזמלא מעשר משלו על של נכרי ומסבא: **מקבל**. למתנה: **כחוכר דמי**. כאילו מקבלה בנכר וכך כורין לשנה בין עושה ובין אינה עושה: **מליק**. אגס: **יש קנין**. ואי נמי אין קנין מקבל לאו כחוכר דמי ואין מוטל עליו לפטור חלקו של נכרי דלא פורע חובתו הוא שברשות והנכרי גדל: **זה אכופיו ממש**. והנכרי גולה משה לדידיה הוא דקנסוהו רבנן דקיס לן בגויה דאידי דחביבא ליה לא מימנע כהני מלקבלה למתנה וטפי על שאר ארסין את המעשר הוא ומקבל ליה: **אבל איניש דעלמא**. אי רמות עליה לעשורי לא מקבל לה לא קנסוהו רבנן: **ולדידיה מאי עטמא קנסוהו**. מה חטא שקנסוהו: **כדי שפאה ברה בידו**. שיחזור ויקנהו מתוך שיקשה עליו המעשר יערה ויוסיף הדמים ויסקל הנכרי ממנה. ברה ברורה ומוחזקת: **א"ר ירמיה וכו'**. ומשום הכי נקט ליה הכא דדמיא להך דלעיל: **ונטע**. אילנות: **ידו על הספסוה**. אם השבח יתר על האלצה יש לו האלצה ואם האלצה ימירה על השבח אין לו אלא שבת: **בשדה העשויה לנטע**. אילנות שיפה לאילן ויתר מורשים איתא דשמואל: **לא בעינא**. איני חפץ בנטיעתה שדה לכן היתה לי: **גליס אדעתך דניחא לך**. ועשייתה שדה העשויה ליטע וידו על העלווה הוא כשאר שחלי הערב כמנהג המדינה: **הוא דאמר**. רב נתמן: **כי הוא סא**. דלמך לא נחלקו בית הלל בדבר כר"ס בן אלעזר: **בבית**

גלוין הש"ס

רש"י ר"ה י"ב קנין אי נש ב"י. עשין זה נכריים דף פ"ג מ"א וכו' ר"י להכיר (מירוש ה"א"ס ע"ב)

הגרות הגר"א

[א] ה"ז ד"ה שנעקרו נטעיהן נקט ט"י. ר"ב אלל המירוס כחך דנלא נטעיהן הלא בעל הקרקע ופטריש וט"י: [ב] אם ד"ה סבוא. נראה ט"י. ר"ב ומכ"ס וט"י. כתוב כפי רש"י:

מוסף רש"י

אין קנין לכרי בארץ ישראל. אם קנה עובד סוכס קרקע נזרק, אין קנין קטי' להפקיעה הקדושה של התחייב מעשר. וישראל הקונה ממנו מן השירות נזרק לעשר (גיטין מ. ו.) וידו על התחזקה. לטוב הליצה כשעור שנה (בבבית פ. פ.)

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

קא

שנעקרו בגושיהן. [א] נקט הכי משום חוץ שלש דל"כ הוא ערלה: **ולוימא** ד"ה אי אגא נטעי אחר שלש הוא אבי"טא ב' והיימי קונה נטיעות קטנות בדמים מועטין ולאחר שלש היו נעשות גדולות וטועטין פירות כותים שלך ומאחר שלש עשיתי בן אלא הנחתי זיתים שלך בקרקעי שפיטא שלל הנחמים לדעת שחאלכ עמי אחר שלש א"כ אולכ גס אני עמך חוץ שלש הואיל וכן גס אתה הנחמס לדעת בן בקרקעי: **ואם אכר הלא ידתי אני נטע' אין שומעין לו**. אלא ישארו היתים ש' אע"פ שלאחר ג' הכל של בעל הקרקע ובעל הקרקע יתן דמי היתים כמו ששים למכור לנטיעות ולא קני דמי עיני שהרי לעשות פירות הן עומדין:

כבריה מאי שדה אבותיו ב'. וקסבר אין קנין ומקבל כחוכר [ב] נראה לר"י לפרש משום דקסבר אין קנין רחוי להחמיר במקבל כמו בחוכר ובחוכר מן הדין זריך לעשר שלא יחא פורע חובו כמעשר כדאמר ר' הרי שאגס אשר את גורנו אם בחובו זריך לעשר אלל ח"ק דרבי יהודה דלמך החוכר שדה מן הנכרי מעשר ונותן לו רבי יהודה אומר אף המקבל ממליק בו סבר יש קנין ולכך אין להחמיר במקבל אלא דוקא בחוכר החמירו מדרבנן כמו שחייבו לעשר מדרבנן את הלוקח מן הנכרי כדאמרין בהקומץ רבה (מנחות דף לא. ו) ד"ה קסבר) גבי ר' שמעון שזרי למ"ד יש קנין והא' אדמתן כשולח (גיטין דף מג. ו) הארסין והחכירין כולם פטורין מן המעשר ומשמע דלפילו חלקו של חוכר פטור איכא לאוקמי כסוריא כדמשני התם (דף מ. ו.) אמשינות טובא ואפילו חוכר פטור שם כמו בחובה לארץ דנלא שמעתמ' זריך לאוקמי התם כסוריא כיון דפטור אפילו חלקו של ישראל ללא חיקשי היא דמנחות ומה שהזכר ר' יהודה להוכר שדה אנומיו אע"ג דמ"ק נמי איירי דוקא בארץ כדפרשי' דנחוצה לארץ אפילו חוכר פטור הכי קאמר ליה ר' יהודה למ"ק בין דבא"י קיימין רחוי להחמיר במקבל כמו בחוכר דאין קנין דלכתי שדה אנומיו משום ולמאי דקאמר לעולם יש קנין ולכך אין רחוי להחמיר במקבל כמו בחוכר לפי זה לא פליג רבי יהודה אמ"ק אלא מוסף דאף כחוכר או לאו כחוכר דמי מלי גיש קנין ואין קנין ועיקר ור"ת פירש כע"ל וזוה"ק: **כד"י שתהא ברה בידו**. פי' שתהא ברורה בידו שעל ידי שיטרכך לעשר אף חלקו של נכרי והיא חביבה בעיניו ולא ייחנה ומתוך שיקשה עליו האלצה המעשר יערה לחזר על הנכרי ללוקחה הימנו אלל ישראל אחר אם נחייבנו לעשר אף מחלק הנכרי ימנה מלקבל דאין חביבה בעיניו ר"ח גרס שתהא

כב א מ"י פ"ד מה"ל
שמיס הלכה יא סמג
עשין לה טושי"ע ח"ת ט"י
כב ב ג מ"י ט"י
טושי"ע שם ספ"ק א'
כד ד מ"י פ"ו מהלכות
מעשר הל' י' טור
ש"ע י"ד מ"י ט"י שלל ספ"י
קא"ל:
כה ה מ"י פ"ה מהלכות
מדות הלכה י'
טושי"ע שם ספ"ק ג'
כו ו ז מ"י פ"ו מהלכות
מעשר הלכה י'
כז ח ט מ"י פ"ו מה"ל
גולה וזכרה הלכה ד'
סמג עשין פג טושי"ע ח"ת
ט"י טעם ספ"ק ה'
כח י מ"י ט"י שם הלכה ח'
כט כ מ"י ט"י שם הלכה ט'
טושי"ע שם ספ"ק ו'

כורה בידו פירוש להכי קנסו את היורש שיעשר את חלק הנכרי כדי שיניח מלקבלה וסיון שתהא ברורה ביד הנכרי שלא ירצו לקבלה הימנו ע"י בן ימכרנה לישראל בדמים מועטין שלא נתן עליה כלום אלא בגוילה באתה לידו ולכך לא יהיה רגיל עוד לגזול אלל אחר לא הורכנו לקנטם ולעשר דכלאו הכי שומע לנו מלקבלו אלל יורש דחביבה ליה לא חויעל אזהרה:

כשדה